

การพัฒนากระบวนการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Development of Financial Management of the Enterprise Community: A Case Study of Ayutthaya Province

เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์

สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

1771/1 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

chalermkwan@tni.ac.th

บทคัดย่อ--- การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการการเงินชุมชน และ 2) ศึกษากระบวนการและแนวทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการการเงินระดับจังหวัดกลุ่มประชากรเป้าหมายประกอบด้วยกลุ่มการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 16 อำเภอ ประกอบด้วยสหกรณ์ออมทรัพย์ 12 แห่ง กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีแหล่งที่ตั้งศูนย์กลางรอบในและรอบนอก ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด (ศูนย์กลาง) สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด (รอบใน) และสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทเอ็ม.พี.ที จำกัด (รอบนอก) กรอบแนวคิดในการวิจัยคือการบริหารจัดการด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพและยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะส่งผลให้สมาชิกมีการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ระดับอำเภอ ผลการวิจัยพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกแห่งมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นไปตามกฎระเบียบของการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ปี พ.ศ. 2542 และยึดหลักการบริหารจัดการการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการหาเงินทุนได้เงินทุนมาจากเงินออมของสมาชิก การอนุมัติเงินกู้ยืมจะคำนึงถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยของสมาชิกเป็นหลัก มีการคืนผลกำไรให้กับสมาชิกในรูปของเงินปันผลตอนปลายปี สหกรณ์กระตุ้นด้านการออมเงินให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องทำให้สมาชิกมีเงินทุนเพิ่มขึ้นทุกปี พฤติกรรมการออมของสมาชิกมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี สหกรณ์ไม่มีนโยบายในการกู้ยืมเงินกับสถาบันภายนอกหรือไม่มีการกู้ยืมเงิน นอกกระบวนการบริหารจัดการภายในปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สมาชิกมีการทำงานร่วมกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มตัวอย่างทุกแห่งพร้อมให้ความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อเป็นต้นแบบให้กับการสร้างเครือข่ายระดับจังหวัดต่อไป โดยให้เหตุผลว่าสมาชิกจะได้รับประโยชน์สูงสุด และภาครัฐควรยื่นมือเข้าไปเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนปัจจัยที่ทำให้การสร้างเครือข่ายเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เน้นไขในการทำสนธิสัญญาของเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์

คำสำคัญ--- สหกรณ์ออมทรัพย์, การบริหารจัดการการเงิน, เครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์

Abstract--- The research of Development of Financial Management of The Enterprise Community the objectives of this research are 1) to study the structure and management of the financial community, and 2) to process and guideline for network of the financial management at provincial level. The target population consists of a group of enterprises of the financial management community transport. Ayutthaya district consists of 16 districts and 12 savings cooperatives. The samples for the qualitative savings cooperatives are selected with in the central location, around the province of Ayutthaya, and outskirts of Ayutthaya. All samples are the property of Cooperative Saving and Ayutthaya teachers (Ltd) (center), savings cooperatives, and employees of Canon (Thailand) Co., Ltd. (around Ayutthaya) and savings cooperative's employees. M.P.T Limit (outskirts of Ayutthaya). The idea is to manage the financial aspects of cooperative savings, its efficiency which is based on the sufficiency economy philosophy. The results are members working together helping each other and establishing a cooperative networks at the district level. The results show that very co-operative savings and management processes conformed to the rules of the savings cooperatives in the year 1999 and the financial management principles based on the sufficiency economy philosophy. Capital funding money come from savings and loans that are approved regardless of the ability to pay back the loan plus interest and the profits will return to members in the form of dividends at the end of the year. Encouraging cooperatives and savings to members enable members to increase their fund every year. Savings enable behavior of members has also increased steadily each year. Cooperative to have no policy on external borrowing or lending institution's internal management system. The policy is how to work with transparency and accountability. Members work together and help each other. All samples are willing to cooperate in building a cooperative network of savings and building network model to the next level. Government should intervene to help and support the factors that create a substantial network of treaties such as the conditions of the network saving cooperatives.

Keywords--- Savings Cooperatives, Financial Management, Network Savings Cooperatives

1. บทนำ

ชุมชนในจังหวัดอุษายามีวิถีการดำเนินชีวิตที่รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายถึงแม้ว่าจะมีผลผลิตในแต่ละปี แต่ไม่สามารถสร้างรายได้ให้สมดุลกับรายจ่ายได้ จึงเกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือนและชุมชนขาดการสร้างเครือข่ายที่ช่วยเหลือพึ่งพากัน สาเหตุมาจากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหลายด้านทั้งภายนอกและภายใน เช่น ข้อจำกัดทางการศึกษา ข้อจำกัดเรื่องที่ดินทำกิน ข้อจำกัด เรื่องการติดต่อสื่อสารขาดประสิทธิภาพในการจัดตั้งหน่วยงานทางการเงิน ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงาน ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการพอมีพอกิน ไม่มีแรงสนับสนุนในปัจจุบันที่เอื้อต่อการบริหารจัดการด้านการเงิน จึงเกิดปัญหาในการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการการเงินชุมชน และส่งผลกระทบยาวต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

2. เนื้อความหลัก

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์และธนาคารหมู่บ้านเนื่องจากกลุ่มสถาบันการเงินประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์และธนาคารหมู่บ้านนั้นมีผลกระทบกับความเป็นอยู่ของชุมชนมากเป็นอันดับหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาตัวแปรต้น ได้แก่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการการเงินชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการทางการเงินและพฤติกรรมกรรมการออมส่วนบุคคล ตัวแปรตามศึกษาการบริหารจัดการการเงินชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการทางการเงิน การทำงานร่วมกันและการอยู่รอดและปลอดภัยภายใต้เศรษฐกิจพอเพียงโดยสามารถสร้างรายได้พึ่งพาตนเองได้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กัน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลด้านการดำเนินชีวิตและเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามทั้งปลายเปิดและปลายปิดเพื่อเก็บข้อมูลด้านการดำเนินงาน ประชากรสำหรับกรวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้นำ

สหกรณ์ออมทรัพย์และธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าในพื้นที่เป้าหมายไม่พบการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้าน มีจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวนทั้งสิ้น 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายชั้น โดยใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ โดยแบ่งเป็นแต่ละอำเภอ รวมทั้งหมด 16 อำเภอ คือ อำเภอผักไห่ อำเภอบางซ้าย อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอเสนา อำเภอบางไทร อำเภอบางบาล อำเภอบางทรายเป็นอำเภอ มหาสารคาม อำเภอบางปะหัน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน อำเภอวังน้อย อำเภอกุทัย อำเภอพาคี อำเภอนครหลวง และอำเภอท่าเรือ ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ โดยการแบ่งเป็นอำเภอรอบนอก อำเภอรอบใน และอำเภอศูนย์กลางรวมสามอำเภอเพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งคัดเลือกสหกรณ์ออมทรัพย์รวมสามแห่ง โดยคัดเลือกอำเภอศูนย์กลาง คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอรอบใน คือ อำเภอบางปะอิน และอำเภอรอบนอก คือ อำเภอวังน้อย ขั้นที่ 3 ใช้วิธีแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเลือกตัวอย่างจากขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกสหกรณ์ครูพระนครศรีอยุธยา (อำเภอศูนย์กลาง) สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด (อำเภอรอบใน) และสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด (อำเภอรอบนอก) และขั้นที่ 4 เป็นการเลือกตัวอย่างผู้นำกลุ่ม จำนวน 3 อำเภอ โดยใช้มิติด้านเงินทุนและจำนวนสมาชิกกลุ่ม สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายระดับความสำคัญในการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออมและแนวทางที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ผลการวิจัยที่ได้จากการจัดเรียงข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตามมิติ 2 ด้าน คือ ด้านเงินทุนและด้านสมาชิก จัดเรียงได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายงานฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ จัดเรียงตามลำดับทุน

รายชื่อ	สินทรัพย์	หนี้สิน	ทุน	สมาชิก	อำเภอ	ตำแหน่ง
1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด	4,013,716,462.05	1,092,589,751.33	2,921,126,710.72	8,162	พระนครศรีอยุธยา	ศูนย์กลาง
2. สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด	167,895,717.61	46,736.27	167,848,981.34	2,944	บางปะอิน	รอบใน
3. สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด	64,445,341.40	326,934.00	64,118,407.40	1,515	วังน้อย	รอบนอก
รวม	4,246,057,521.06	1,092,963,421.60	3,153,094,099.46	12,621		

ผลการวิจัยด้านการปฏิบัติงานตามปรัชญาสหกรณ์นั้นเป็นการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามปรัชญาสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (3.89) โดยเห็นว่าสหกรณ์เป็นสมาชิกของชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์และทำธุรกิจเชื่อมโยงกันมากที่สุด (4.90) รองลงมาเห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการบริหารงานสหกรณ์ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด (4.70) และสหกรณ์มีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการทุกๆ 6 เดือน (4.50) ตามลำดับ สมาชิกมีความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการ

การเงินของสหกรณ์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (4.62) โดยเห็นว่าสหกรณ์มีการวางแผนในการระดมเงินออมและมีแผนเพื่อการพึ่งพาในระดับมากที่สุด (5.00) รองลงมาคือมีคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจสหกรณ์ มีการศึกษาสภาพคล่อง มีการปิดบัญชีและประชุมใหญ่ (4.80) ตามลำดับ ผู้จัดการสหกรณ์เห็นว่าสหกรณ์ดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (3.83) โดยเห็นว่ามีการใช้จ่ายเงินทุนอย่างประหยัดและสมฐานะของสหกรณ์มากที่สุด (4.70) รองลงมาคือการเสริมปัญญาชาวบ้านในการดำเนินชีวิตและ

การใช้จ่ายครัวเรือน และเสริมให้สมาชิกมีการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุมีผล ระดับมากถึงมากที่สุด (4.40) ตามลำดับ ข้อสังเกตคือคณะกรรมการดำเนินการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสหกรณ์ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และด้านการกำหนดกลยุทธ์แผนงานและการสร้างความเข้าใจด้านการดำเนินชีวิตภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง เหตุผลคือ สหกรณ์แต่ละแห่งนั้นเห็นว่าสหกรณ์จัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงน้อยเกินไป และสหกรณ์บางแห่งเห็นว่าการบริหารจัดการของสหกรณ์ ยังขาดความโปร่งใสและการเลือกคณะกรรมการยังไม่เหมาะสมด้านผู้จัดการสหกรณ์เห็นว่าสหกรณ์มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนมากถึงมากที่สุด (4.29) โดยเห็นว่าสหกรณ์ดำเนินการตามแผนและโครงการได้ มีการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด (4.70) รองลงมาคือมีการจัดทำแผน มีการประเมินผลตามแผน (4.50) ตามลำดับสหกรณ์มีการบริหารจัดการองค์กรอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (4.57) โดยเห็นว่า มีเจ้าหน้าที่ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการทำงานมีการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสหกรณ์ อย่างชัดเจนมากที่สุด (4.90) รองลงมาคือเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงการทำงาน และมีระบบการควบคุมเวลาการทำงาน มีตัวชี้วัดในการประเมินผลการทำงาน (4.80) ตามลำดับ พฤติกรรมการออมและแนวทางปลูกจิตสำนึกการออมของสหกรณ์ออมทรัพย์ รูปแบบการออมเงินของสหกรณ์ ออมทรัพย์และแนวทางการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนี้

2.1 รูปแบบ โครงสร้าง การบริหารจัดการการเงินสหกรณ์ ออมทรัพย์

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์สหกรณ์จังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด และผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทเอ็ม.พี.ที จำกัด สรุปผลการสัมภาษณ์ ดังนี้ สหกรณ์นำเงินออมมาหาผลประโยชน์เพื่อสร้างผลตอบแทนให้สมาชิกในรูปของเงินปันผล สมาชิกจะได้รับเงินปันผลตอนปลายปีของทุกปี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตั้งแต่ 7-15 คน เพื่อบริหารสหกรณ์ มีการดำเนินงานภายใต้กฎระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด มีการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเตรียมการและดำเนินงานในแต่ละปี มีการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ และไม่มีภาระหนี้สินของชุมชนและไม่มีหนี้ในระบบ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นแห่งปี พ.ศ. 2553 คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด และในปี พ.ศ. 2554 จะได้รับการเสนอชื่อเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นอีกครั้ง

ผลการวิจัยที่ได้จากการสอบถามด้วยแบบสอบถามนั้นสอดคล้องกัน คือ ผู้จัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกแห่งเห็นว่าสหกรณ์มีการดำเนินงานภายใต้กฎ ระเบียบของการดำเนินงานสหกรณ์มีการคัดเลือกผู้จัดการจากการประชุมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ในแต่ละเดือน และมีการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีทั้งภายในและภายนอกสหกรณ์เป็นประจำ สหกรณ์ทุกแห่งเป็นสมาชิกของชุมชนสหกรณ์ ออมทรัพย์และทำธุรกิจเชื่อมโยงกัน คณะกรรมการบริหารงานภายใต้กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด สหกรณ์มีการประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทุกหกเดือนและนำผลมาพัฒนาข้อบกพร่อง สมาชิกทุกคนปฏิบัติหน้าที่

ของตนเป็นอย่างดี มีกิจกรรมเสริมให้สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

2.2 พฤติกรรมการออมและแนวทางปลูกจิตสำนึกการออมของสหกรณ์ออมทรัพย์

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์สหกรณ์จังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด และผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด พบว่าสมาชิกของสหกรณ์แต่ละแห่งมีพฤติกรรมการออมที่คล้ายกัน คือ การออมเงินของสมาชิกจะมาจากฐานเงินเดือนของสมาชิกแต่ละคนเพียงแหล่งเดียว และเป็นไปตามเกณฑ์ของสหกรณ์แต่ละแห่งที่ได้กำหนดไว้ สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด เป็นสหกรณ์ที่ไม่สร้างหนี้สินนอกระบบ สมาชิกกู้เงินได้ตามเกณฑ์ที่สหกรณ์กำหนดไว้ เช่น กู้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของเงินเดือน การคิดดอกเบี้ยนั้น จะคิดตามอัตราที่กฎหมายสหกรณ์ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำไว้ สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทเอ็ม.พี.ที จำกัด ไม่มีการกู้ยืมนอกระบบการบริหารจัดการการเงินจะนำเงินที่สมาชิกที่เป็นพนักงานของบริษัทมาจัดสรรให้สมาชิกด้วยกันเองกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่กำหนดไว้โดยประมาณ ร้อยละ 7.75 ของเงินกู้ยืม วงเงินกู้ยืมส่วนมากจะให้กู้ยืมได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท มีข้อกำหนดในการหาผู้ค้ำประกันเงินกู้ยืมไว้ด้วยเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการเกิดหนี้สูญ

ผลจากการแจกแบบสอบถาม พบว่าสหกรณ์ทุกแห่งมีการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและสมฐานะของสหกรณ์ มีการเสริมปัญญาชาวบ้านในการดำเนินชีวิตและการใช้จ่ายในครัวเรือนและเสริมให้สมาชิกมีการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุมีผล ส่วนเรื่องของการดำเนินงานของคณะกรรมการนั้น เห็นว่ายังขาดการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสหกรณ์

2.3 รูปแบบการออมเงินของสหกรณ์ ออมทรัพย์

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์สหกรณ์จังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด และผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด พบว่ารูปแบบการออมของสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกแห่งดำเนินงานด้านการรับฝากเงินจากผู้ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ สมาชิกร้อยละ 80 มีเงินฝากให้ สหกรณ์หักเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ทุกเดือนอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์ มีการรายงานผลต่อคณะกรรมการทุกเดือน มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านเงินฝากอย่างถูกต้อง ด้านเงินกู้ยืมสหกรณ์ทุกแห่งกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สมาชิกกู้ยืมเงิน กำหนดนโยบายการให้กู้ส่วนมากให้กู้ระยะไม่เกิน 1 ปี ต้องชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้หมดภายใน 1 ปีเช่นเดียวกัน มีผู้ให้คำปรึกษาก่อนการกู้เงิน และให้คำแนะนำในการใช้เงินกู้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล และต้องเข้าใจเรื่องของการชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยอย่างดี มีแนวทางการพัฒนารูปแบบการออมโดยเห็นว่ารูปแบบการออมในปัจจุบันไม่ได้สร้างปัญหาให้กับสหกรณ์ และยังคงมีประสิทธิภาพในการจัดสรรเงินออมเพื่อหา

ผลประโยชน์ ในรูปของดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สหกรณ์ทุกแห่งจะไม่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบเพื่อนำมาปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ จึงทำให้พฤติกรรมการออมของสมาชิกสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการออม คือมีเงินเหลือจากรายได้เพื่อนำมาสร้างผลประโยชน์จากเงินออมนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด มีการกระตุ้นพฤติกรรมการออมของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกเก่าจะมีโอกาสในการซื้อหุ้นใหม่ได้ตลอดเวลาและสหกรณ์ใช้หลักการบริหารการเงินโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด การบริหารจัดการการเงินได้ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกันเพื่อกระตุ้นการออมและนำเงินออมของสมาชิกมาหาผลประโยชน์ เพื่อคืนให้กับสมาชิกในรูปของเงินปันผลตอนปลายปี สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทเอ็ม.พี.ที จำกัด มีการบริหารจัดการการเงินยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้กู้ยืมโดยคำนึงถึงเหตุผลความเดือดร้อนของสมาชิกแต่ละคนเป็นหลัก และการจัดสรรเงินกู้ยืมจะให้กู้ภายในวงเงินที่ไม่เกินความสามารถของสมาชิกแต่ละคนที่จะต้องใช้คืนเงินกู้ยืมคืนให้หมดภายใน 1 ปี

2.4 แนวทางการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์สหกรณ์จังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด และผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด พบว่าแนวทางการสร้างเครือข่ายการจัดการการเงินชุมชน สหกรณ์จังหวัดเห็นว่าเป็นไปได้และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนอย่างครบวงจร เพียงแต่ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนในส่วนที่สร้างความมั่นใจในการดำเนินการสร้างเครือข่ายให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ถ้าจัดตั้งเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์สามอำเภอตั้งกล่าวข้างต้น ภาครัฐควรวางนโยบายในการเลือกสหกรณ์ที่จะเป็นแม่ข่ายให้ชัดเจนและมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดให้กับแม่ข่ายด้วย ส่วนสหกรณ์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด เห็นด้วยกับการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์และเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับสูงสุด ซึ่งการสร้างเครือข่ายนั้นมีอยู่ในยุทธศาสตร์ของสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่แล้วเพียงแต่ยังขาดการสร้างแรงผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการลงนามในสนธิสัญญา (MOU) ระหว่างสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยกันและระหว่างสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สหกรณ์ทุกแห่งเห็นด้วยกับการสร้างเครือข่าย โดยเริ่มต้นที่อำเภอศูนย์กลาง อำเภอรอบนอกและอำเภอรอบในก่อนเบื้องต้นและควรขยายเครือข่ายให้ได้ทั้งจังหวัดและระดับประเทศต่อไปอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด เห็นด้วยกับการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเริ่มจากสามอำเภอเบื้องต้นและควรขยายการสร้างเครือข่ายไปยังระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไปและเห็นว่าระดับประเทศนั้นควรพิจารณาด้านศักยภาพของสหกรณ์แต่ละแห่งก่อนส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทเอ็ม.พี.ที จำกัด เห็นด้วยกับการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ของสามอำเภอ เพราะว่าจะทำให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด

3. สรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชนในครั้งนี้ เป็นการวิจัยสหกรณ์ออมทรัพย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกแห่งมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นไปตามกฎระเบียบของการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ปี พ.ศ. 2542 และยึดหลักการบริหารจัดการการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การหาเงินทุนจะได้เงินทุนมาจากเงินออมของสมาชิกและอนุมัติเงินกู้ยืมโดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยของสมาชิกเป็นหลัก และมีการคืนผลกำไรให้กับสมาชิกในรูปของเงินปันผลตอนปลายปี สหกรณ์กระตุ้นด้านการออมเงินให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องทำให้พฤติกรรมการออมของสมาชิกมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีและไม่มียุทธศาสตร์การกู้ยืมเงินกับสถาบันภายนอกหรือไม่มีการกู้ยืมเงินนอกระบบมาบริหารจัดการภายใน มีการนำเสนอข้อมูลแนวคิดให้กับสมาชิกได้ทราบอย่างต่อเนื่องและดำเนินงานด้วยความโปร่งใส สมาชิกมีการทำงานร่วมกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์ออมทรัพย์ที่อยู่อย่างถูกต้องเพียงพอเหมาะสม และโปร่งใส มีการกำหนดนโยบายในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างชัดเจนและสหกรณ์จัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและจัดแบ่งส่วนงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ด้านการดำเนินงานสมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินงานร้อยละหกสิบและเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุมและสมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างต่อเนื่องโดยมีกลองรับความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนด้วยศูนย์กลาง อยู่รอบในและอยู่รอบนอกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกแห่งพร้อมให้ความร่วมมือและเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อเป็นต้นแบบให้กับการสร้างเครือข่ายระดับจังหวัดต่อไปเพียงแต่ภาครัฐควรยื่นมือเข้าไปเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนในปัจจัยที่ทำให้การสร้างเครือข่ายเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เงื่อนไขในการทำสนธิสัญญาของเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น ข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิจัยคือ สมาชิกมีการกระตุ้นให้เอื้ออาทรต่อสมาชิกด้วยกันและชุมชนและสหกรณ์ออมทรัพย์มุ่งมั่นให้สมาชิกช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สหกรณ์อนุมัติเงินกู้ยืมตามความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกแต่ละบุคคลและสหกรณ์มุ่งมั่นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกเมื่อสมาชิกมีความเดือดร้อนและจำเป็น มีการบริหารจัดการสหกรณ์โดยให้เกิดอัตราความเสี่ยงน้อยที่สุด โดยสหกรณ์ มีคณะกรรมการที่มีความรู้ ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบร่วมกันบริหารจัดการการเงินของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการตรวจสอบที่ได้มาตรฐาน สหกรณ์มุ่งมั่นให้สมาชิกนำเงินมาออมทรัพย์ และจัดสรรเงินออมให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ สหกรณ์มีการปฏิบัติงานตามแผนงานประจำปีที่ถูกกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการและสหกรณ์จะกระตุ้นให้สมาชิกมีการออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและให้ความช่วยเหลือเมื่อสมาชิกเดือดร้อนและกระตุ้นให้สมาชิกมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยสมาชิกที่มีความเดือดร้อนจะได้รับเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ ส่งผลให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและไม่พินทุ์นอกระบบ ข้อเสนอแนะจากสมาชิกสหกรณ์เห็นว่า

ควรมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกให้มากขึ้น เช่น จัดรถรับส่ง จัดบ้านพักให้สมาชิก เป็นต้น สหกรณ์มีการกำหนดความรับผิดชอบให้กับผู้รับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งหน้าที่ชัดเจนและสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้บริษัทจะได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทในเรื่องของบุคลากร เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของสหกรณ์ การตรวจรับรองความถูกต้องของการบันทึกบัญชีและงบการเงิน มีผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และมีผู้ตรวจสอบจากหน่วยงานราชการอย่างครบถ้วนและสหกรณ์มีการจัดการระบบการเงินและบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพมีการควบคุมการปฏิบัติงาน

4. ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. แนวทางการสร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ของประเทศไทย
2. ปัญหาและอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ของอำเภออื่นๆ อีกสิบสามอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการออมอย่างต่อเนื่อง
4. ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงหกอำเภอ
5. ข้อกำหนดสนธิสัญญา (MOU) เครือข่ายสหกรณ์ออมทรัพย์ของประเทศไทย

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ) : เครือข่ายวิจัยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน ที่สนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการวิจัยโครงการ : *การพัฒนากระบวนการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชน* และผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณชนทัต อยู่สุขชี สหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณพิชัย ก้อนนาค ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด คุณจารุชา เอี่ยมสำเนา ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด และคุณวันเพ็ญ นิ่มทอง พนักงานบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. 2517. พระบรมราชาธิราชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [2] เฉลิมขวัญ ทรัพย์บุญยงค์. 2554. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร.
- [3] กอบศักดิ์ ภูตระกูลและคณะ. 2548. การออมในครัวเรือน: กรุงเทพมหานคร.
- [4] จุฑาทิพย์ ภัทราวาทและคณะ. 2548. แนวทางการพัฒนาเครือข่าย: กรุงเทพมหานคร.
- [5] จุฑาทิพย์ ภัทราวาทและคณะ. 2546. การบริหารงานของสหกรณ์: กรุงเทพมหานคร.
- [6] ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2542. กรอบนโยบายการเงินกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ: ชลบุรี. หน้า 1-20.

- [7] เปี่ยมศักดิ์ คุณาภระทีป, ผอ.ขนาดประเทศไทย 2552: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร; หน้า 52.
- [8] ประสพโชค มั่งสวัสดิ์. 2554. รายงานวิจัย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเศรษฐกิจ: กรุงเทพมหานคร.
- [9] สุเมธ ตันติเวชกุล, ผอ.ขนาดประเทศไทย 2552: บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร : หน้า 55.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554. เอกสารสรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙: กรุงเทพมหานคร.
- [11] รั้งสรรค์ ปิติปัญญา. 2545, การพัฒนาองค์การการเงินชุมชนและเครือข่าย: กรุงเทพมหานคร.
- [12] สหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2554. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

บุคคลผู้ให้คำสัมภาษณ์

1. คุณพิชัย ก้อนนาค : ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา จำกัด
2. คุณชนทัต อยู่สุขชี : สหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. คุณจารุชา เอี่ยมสำเนา : ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานแคนนอน (ประเทศไทย) จำกัด
4. คุณวันเพ็ญ นิ่มทอง : พนักงานบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเอ็ม.พี.ที จำกัด